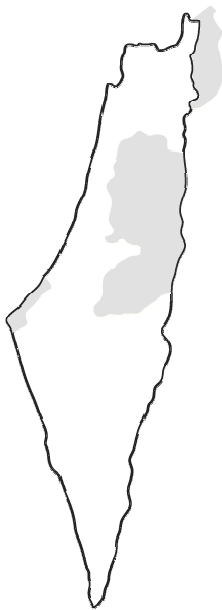

Kanan...Erec Izrael...Judeja...Palestina... Izrael

"Kanaan, Palestina ili Sveta zemlja...Kartografski prikaz podele teritorija između dvanaest izraelskih plemena", London 1709. godina, autor Herman Mol

Autor teksta i izbor slika: Aron Albahari

Prostor onoga što danas politički i geografski zovemo Izrael i Palestina, sa površinom od svega 27.800 km², u 3500 godina dugoj istoriji nosio je više imena koja su ga označavala i određivala bilo geografski, politički ili duhovno (verski).

OBEĆANA ZEMLJA

Ime koje ima prvenstveno versko značenje u jevrejskoj tradiciji, mada se koristilo i u geografskom označenju za Zemlju. Prema Bibliji, ukazavši se jevrejskom praocu Abrahamu (u Mesopotamiji) Bog mu je rekao: „*Idi iz zemlje svoje i od roda svojega u zemlju koju ću ti ja pokazati! I učiniću od tebe velik narod, i blagoslovit ću te, i ime tvoje proslaviću, i ti ćeš biti blagosloven među narodima svijeta (Knjiga Postanka; 12:1 i Djela Apostolska; 7:3)*“.

Ovo Božje obraćanje i obećanje odredilo je u duhovno – verskoj svesti Jevreja da im Bog dodeljuje OBEĆANU ZEMLJU. Mada se u Starom zavetu (jevrejskom) ne koristi direktno to ime, već se ono prvi put pojavljuje u Novom zavetu (*Poslanica Jevrejima; 11:9*) i kasnije, opšteprihvaćen je naziv za Zemlju Izraela. Za one koji će kasnije živeti u njoj to je materijalno ostvarenje njihovog verovanja u dobrobit života u „*zemlji kojom teče med i mlijeko*“ (*Knjiga Izlaska; 3:17*), a za one koji su prognani živeli u izgnanstvu, u dijaspori, taj naziv nosi duhovnu snagu, veru i nadu povratku u tu, od Boga Obećanu zemlju.

KANAAN (KANAN)

Ovo ime prvi put se pojavljuje u pisanim dokumentima u 15. veku pre nove ere kod Akađana /pišu ga Kinani(m) i Kanahnu/, Egipćana /Kn(a)n(a)w/, i Feničana i Jevreja /pišu ga K(a)n(a)n/. Naučnici veruju da lingvistički određuje „nešto“ što je tamno crvene ili ljubičaste boje (boje školjki koje karakterišu priobalni deo tog prostora, boje zalaska sunca – gledano iz pozicije naroda koji žive istočno od Kanaana i boji tkanine koju su proizvodili i njome trgovali Feničani, koji žive u njegovom susedstvu).

On je geografski pojam koji određuje prostor širi i od današnjeg Izraela (obuhvata i južni deo današnjeg Libana i Sirije). U Bibliji termin Kanaan označava prostor od grada i luke Sidon na severu do Gaze na jugu (knjiga Postanka 10:19). Stanovništvo Kanaana nije bilo homogeno, ne pripada jednom narodu i politički nikada nije činilo jednu državu. To su pretežno semitski narodi (što se vidi i iz naziva tamošnjih gradova-državica; Jeriho, Megido, Gebal, Sidon, Hazor, Akra, Šekem, Aškelon) pretežno Amoričani. Kasnije prodiru Hiksi, pa zapadno semitska plemena Amuru, Edomljani, Moabčani, Aramejci, a sa severa takozvani „narodi sa mora“.

1200. – te godine pre nove ere u Kanaan prodiru Jevreji (u knjizi o Jošui 12 – pobrojani su 31 kralj sa kojima se bore Jevreji prilikom naseljavanja Kanaana) koji uglavnom asimiluju zatečeno stanovništvo, čime se postepeno i gubi to njegovo ime. Kanaanski uticaj i kultura zadržavaju se samo u većim obalnim gradovima na severu (Tir, Sidon, Gebal) sa tim da se i tu gasi upotreba imena Kanaan, a zamenjuje ga ime Fenicija. To predstavlja kraj onoga što se zove kanaanski period i geografsko-političkog označenja onoga što se zvalo Kanaan, a nastupa početak dominacije Jevreja.

ZEMLJA IZRAELA (hebrejski EREC IZRAEL)

Ovo ime predstavlja prvo određenje Jevreja kao naroda ali i geografski pojam koji označava teritoriju koju oni naseljavaju. Prema Bibliji, Abrahamov unuk Jakov (treći praotac jevrejskog naroda) dobiva ime Izrael u čast njegove borbe sa anđelom; „tvoje ime neće biti više Jakov, nego Izrael, jer ti si se borio sa Bogom (El) (knjiga Postanka 32:28,29)“.

Jakov ima dvanaest sinova čije su porodice postepeno izrasle u dvanaest plemena koja su zajedno činili narod (jevrejski). Prema njegovom novom, od Boga datom imenu, Izrael, njihovi potomci su se počeli zvati „sinovi Izraela (Jakova)“ – Izraelci, a zemlja koju su naseljavali ZEMLJA (naroda) IZRAELA. Taj naziv je prvi put pomenut u Mišni i označavao je teritorij koji su naseljavali dvanaest plemena naroda izraelskog (Ruben, Šimon, Efrajim, Juda, Isahar, Zebulon, Josef, Benjamin, Dan, Naftali, Gad i Ašer). Prvo poznato pominjanje ovog imena „Izrael“, odnosno dece Izraela (za što je danas sinonim „Jevreji“) van biblijskih izvora, je u natpisu kod Merenptaha, kralja Egipta, 1209/1208.god. pre nove ere. Za vreme britanske uprave Palestinom (1918.g. – 1948.g.) Jevreji koriste ime Zemlja (Erec) Izrael kao ime svoje domovine, koja čini britansku mandatnu teritoriju.

IZRAEL

Ujedinjenjem dvanaest jevrejskih plemena pod vodstvom prvoproglašenog kralja Saula i uspostavljanjem jevrejske kraljevine pod imenom IZRAEL, 1020.g. pre nove ere, Jevreji – Izraelci dobivaju svoju prvu državu sa svim atributima iste (kralj, glavni grad, sveštenstvo, stalna vojska, granice, novac).

Termin IZRAEL tako sada ima geografsko i političko označenje. A i društveno, jer označava kraljevinu.

To traje sledećih 90 godina (vreme kraljeva Saula, Davida i Solomona) da bi posle političke i teritorijalne podele kraljevine Izrael, kao rezultat političkih nesuglasica, to ime označavalo samo severnu državu, kraljevinu Izrael (kraljevinu deset plemena) koja je opstala narednih 208 godina (period vladavine 19 kraljeva) dok je 722.g. pre nove ere nije pokorila Asirija. U isto vreme na jugu, narednih 344 godina, kao samostalna država opstaje južna jevrejska kraljevina Judeja, sve do 586.g. pre nove ere, kada je pokorava Vavilon (kralj Nabukodonosor).

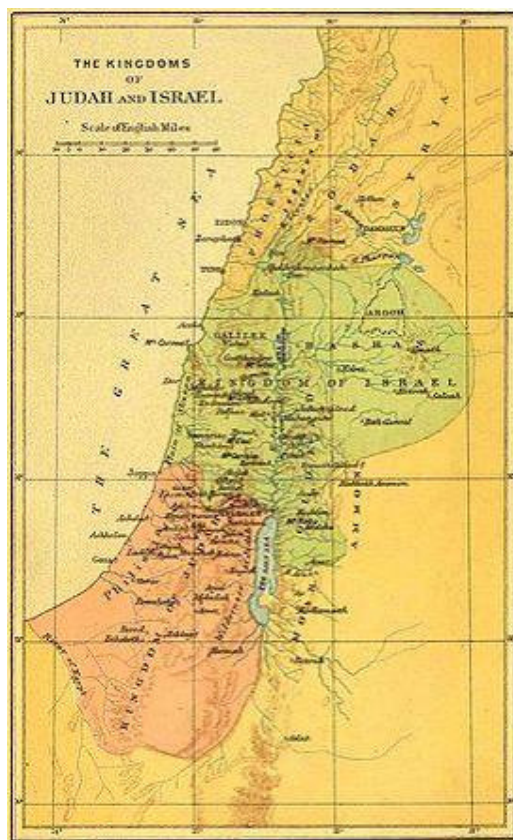

JUDEJA

Južna jevrejska država, kraljevina JUDEJA (930 g.p.n.e. – 135. g.n.e.) obuhvatala je teritorij plemena Juda i Benjamin, sa Jerusalemom kao glavnim gradom. Ista pod dinastijom Hašmonejaca (142. – 63. god. p.n.e.) doživljava svoj teritorijalni vrhunac obuhvatajući skoro celu teritoriju i bivše severne kraljevine Izrael (Samarija i Galileja).

Kao samostalna država ili pod stranom vlašću (Vavilonci, Persijanci, Grci, Rimljani) njeno jevrejsko ime JUDEJA opstaje preko hiljadu godina (1065 godina) sve do 135. god.n.e. Ovim imenom se, dakle, označava kako jevrejska država (bilo samostalna ili vazalna) tako i njena teritorija. To ime koriste i Jevreji i nejevreji (u geografskim kartama, dokumentima, prepisima).

Ime JUDEJA upisano je i u Rimu na slavluku „Tita osvajača Judeje“ (komandanta rimskih legija u Judeji koji je ugušio ustanak Zelota – jevrejske stranke ekstremnih rodoljuba i privrženika čistote vere), kao i na, za tu priliku iskovanom novcu, na kojem je na latinskom pisalo „Judea devicta, Judea capta“ (porazena Judeja, osvojena Judeja).

Detalj sa Titovog slavluka u Rimu

Lik Vespazijana i natpis „Judea Capta“

Lik Tita kao Cezara i natpis „Judea Capta“ (Osvojena Judeja)

Lik Vespazijana kao Imperatora i natpis „Judea Devicta“ (Porážena Judeja)

135.god. legije rimskog generala Severa, posle trogodišnjeg jevrejskog ustanka protiv Rimljana pod vodstvom Bar Kohbe, guše taj ustanak, a rimski car Hadrijan odlučuje da „za kaznu“ Jevrejima zbog njihovih stalnih pobuna, dvostruko kazni Jevreje Judeje. Obnavlja razoreni Jerusalem ali mu daje strano ime – Elija Kapitolina, a Judeji daje ime Palestina. Time kažnjava Jevreje jer celoj njihovoj zemlji daje ime njihovih starih protivnika – Filistejaca, naroda koji je već iščezao sa istorijske scene.

PALESTINA

Dakle, ime koje nije bilo ime neke zemlje (države), već ime naroda koji je iščezao davno pre nove ere i koji je živeo na mnogo manjem (uglavnom priobalnom) prostoru od onoga što će kasnije, po tom južno Egejskom narodu, rimski car Hadrijan nazvati Palestinom. U kasnijoj hrišćanskoj terminologiji, posebno u Evropi, najčešće upotrebljavano ime kojim se označava postojbina hrišćanstva i mesto rođenja, života i delovanja Isusa Hrista. Uz to versko određenje koristi se i kao geografski pojam, ali nikada nije bilo političko ime za neku državu ili zemlju.

To ime dolazi od hebrejske reci Pelešet (Philisti) i u ranijoj istoriji (pre skoro tri hiljade godina) označavalo je mali, uski, pretežno priobalni deo teritorije na potezu od Gaze do Ašdoda koju su u to vreme naselili Filistejci. I po biblijskim i po egipatskim izvorima Filistejci su narod poreklom sa južno Egejskih obala i ostrva, verovatno Krita (Jer.47:4, Amos 9:7, Ponovljeni Zakoni 2:23) poznati u istoriji kao jedan od „naroda sa mora“. Oni su u drugom valu napada tih naroda pobedili i opustošili Hetitske zemlje i ostrvo Kipar, a Egipat napadaju u osmoj godini vladavine faraona Ramzesa III (oko 1190. godine p.n.e.), ali pošto su odbijeni naseljavaju se na obale Pelešeta – Philisti (latinski Palestine) u području gradova Aškelona, Ašdoda, Gata, i Gaze porazivši te kanaanske gradove, a osnivaju grad Ekron. Tim gradovima vladaju vladari koji se zovu *seranim*. Kod njih je jak minojsko–mikenski (grčki) kulturni uticaj, ali postepeno potpadaju pod semitski uticaj kako jezikom kojim govore (srodno aramejskom) tako i po pismu kojim se služe (od devetog veka pre nove ere feničko – hebrejskim). Njihova lična imena su uglavnom preuzeta od starosedelaca Kanaanaca. Brojni ritualni objekti koje su gradili bili su pod egejsko – grčkim uticajem, ali imena svih poznatih bogova koje su poštovali su semitska (Dragon, Astarta, Baal – Zebub). Biblijski izvori navode da su bili u stalnom sukobu i ratu sa Izraelcima – Jevrejima (knjiga o Sudijama 14:3; 15:18; Prva knjiga Samuilova 17:26; 18:25). Vremenom polako nestaju i asimiluju se u okolne narode.

Ali ime teritorije koju su oni naseljavali (latinski Palestina), 135.god.n.e., rimski car Hadrijan daće celoj jevrejskoj (Judejskoj) zemlji kao kaznu Jevrejima zbog stalnih pobuna i ustanaka. Od četvrtog veka n.e. ime Palestina se koristi za označenje te, sada rimske provincije i to tzv. „ Prva“, „ Druga“ i „Treća“ Palestina (Judeja, Samarija i Galileja).

Usponom, jačanjem i širenjem hrišćanstva (naročito za vreme krstaških ratova 1099.god. – 1291.god.) to ime će se odomaćiti među evropskim hrišćanima.

Za vreme arapskog osvajanja i dominacije Palestinom (636.god. – 1099.god.) oni ne koriste to ime već ga zamenjuju nazivima provincija kojima daju imena prema gradovima u njima.

Za vreme turske dominacije (Otomanska imperija 1517.god – 1917.god.) Palestina je u sastavu i pod imenom provincije Sirije.

Kao jedna od najstarijih jevrejskih institucija koja je nosila ime „palestinska“, bila je vrhovna jevrejska verska škola i akademija, tzv.

„**Palestinska akademija**“, koja je postojala već od sredine 9. veka (ili čak i sredine 8. veka, prema pronađenim zapisima na dokumentima iz *genize* u Kaira, Egipat^{1*}).

Ova značajna jevrejska verska *Talmudska akademija*, poznata i kao „*Palestinska Gaonska akademija*“, bila je jedna od svega dve *Talmudske škole-akademije* u svetu.

U vreme kada Jevreji nisu imali političku vlast i upravu nad teritorijom svoje domovine Izraela, u to vreme sada već zvane novim imenom Palestina, postojala su samo dva jevrejska akademska teološka centra i škole: Vavilonska i Palestinska. One su bile duhovna i politička središta koja su rukovodila svim aspektima verskog ali i svakog drugog nacionalnog, pa i dnevnog života Jevreja, kako u dijaspori (van Izraela-Palestine), tako i u samoj Palestini. Njih su osnovali i vodili vrhovni verski jevrejski sveštenici koji su imali titulu *gaona*, a odluke po njihovim raspravama kao najviših jevrejskih autoriteta po svim aspektima i pitanjima života Jevreja, poštovale su se i provodile u celom jevrejskom svetu.

„*Palestinska akademija*“ se zbog političkih okolnosti, prvo nalazila u gradu Tiberijas, na obali Galilejskog jezera, ali je već sredinom 9. veka premeštena u Jerusalem, pa se često nazivala i „*Jerusalemska akademija*“. I ponovo zbog političkih razloga 1071. godine bila je prisiljena da se seli u luku i grad Tir (u današnjem Libanu), a njena uprava je kasnije premeštena i u grad Fostat u Egiptu.

Jevrejska „*Palestinska akademija*“ je dakle postojala i delovala oko 400 godina, verovatno sve do pred sam dolazak krstaša, 1095. godine, kada prestaje da postoji^{2*}.

U to vreme Jevreji, koji su većinom već dugo u dijaspori u Evropi, pod tamošnjim uticajem takođe počinju koristiti ime Palestina kao geografsko određenje domovine iz koje su prognani.

Vremenom, ova stalno prisutna želja i ideja Jevreja dijaspore za povratak u staru domovinu naročito će doći do izražaja koncem 18-tog veka jačanjem ideje cionizma, a posebno nakon Prvog cionističkog kongresa 1897.god. u Bazelu. Od 1881.god. počinju organizovana useljavanja – povratak (ali je) Jevreja u Palestinu iz Rusije, Nemačke, Poljske, itd. Upućenost Jevreja prema imenu PALESTINA ogleda se i u činjenici da se u samom Erecu (Palestini), a i van njega, osnivaju brojne jevrejske institucije koje u svom imenu imaju naziv Palestina. Pa tako nastaju:

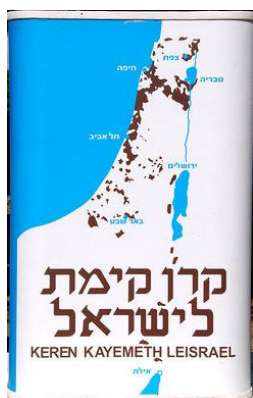
---

^{1*} Pronađeni dokument je poznat pod imenom **Abiatharov svitak** (hebrejski *Megilat Eviatar*). Pronašao ga je 1896/7.g. Solomon Šehter (1847.-1915.g.), u *genizi* u Kairu. Njegov autor je bio poslednji tzv. *Palestinski Gaon*, **Abiathar ben Elijah ha-Cohen** (c. 1040.- 1109.g.).

^{2*} Veruje se da je i tada tradicija palestinskih gaona preživela i da je premeštena u Damask. Ovo nam prenosi poznati jevrejski srednjovekovni putopisac, geograf i istoričar Benjamin iz Tudela (1130.- 1173.g.), iz kraljevstva Navare (današnje Španije), koji je obilazio Evropu, Aziju i Afriku. Obilazeći Palestinu i Damask oko 1170. godine Benjamin od Tudela beleži da su se tada jevrejski učenjaci i teolozi iz Damasku smatrali "duhovnim vođama zemlje Izrael".

- **Palestinska razvojna kompanija**, (PLDP) 1908.g. koju osniva Cionistička organizacija donacijama Ota Varburga i Artura Rupina sa ciljem kupovine zemlje za „Jevrejski nacionalni fond“ - *Keren Kajemet le Izrael* (KKL),

Prikaz više vrsta kasica „Jevrejskog nacionalnog fonda“ (Keren Kajemet le Izrael – KKL) koje su služile za prikupljanje dobrovoljnih priloga Jevreja iz svakog jevrejskog doma i porodice iz celog sveta, za otkup zemlje u Palestini od turskih i arapskih posednika. Na njima su crtežom iscrtane površine zemlje koje su već do tada kupljene (slike gore i levo).

- **Palestinski jevrejski sirotinjski dom za devojke**, osnovan u Jerusalemu 1902.g. Bio je jedini sirotinjski dom za žene i devojke u Palestini. Finansiran je od strane jevrejskih donatora, a među njima i od JOINT-a, Američkog jevrejskog humanitarnog fonda.

Pod imenom *Palestinski jevrejski sirotinjski dom za devojke* postojao je sve do 1927. godine, kada menja ime u Opšte izraelsko sirotište za devojke (GIOH),

Kasica za prikupljanje priloga za Opšte izraelsko sirotište za devojke, koje je od 1902. do 1927.g. bilo pod imenom Palestinski jevrejski sirotinjski dom (slika gore desno)

- **Palestinska kooperativna kompanija**, 1921.g. sa sedištem u Americi, sa ciljem olakšavanja investicija američkih Jevreja u Palestini,

- **Centralna palestinska kooperativna banka**, 1921.g. sa sedištem u Americi,

- **Palestinska hipotekarna i kreditna banka**, 1923.g. sa sedištem u Americi,

- **Palestinska jevrejska asocijacija za kolonizaciju**, (PICA) 1923.g. koju osniva baron Edmond Rotšild, koja je do 1930.g. otkupila 5.200 hektara zemlje od arapskih veleposednika i izgradila 50 jevrejskih naselja,
- **Palestinska ekonomska korporacija**, (PEC) 1925.g. sa sedištem u Americi,
- **Anglo - Palestinska banka**, osnovana 1902. godine u Londonu na inicijativu Drugog cionističkog kongresa i u vlasništvu „Jevrejske agencije“ - danas Bank Leumi („Nacionalna Banka“),

Novčanice od 500 i 10 funti izdate od Anglo-Palestine Banke u Tel Avivu 1948.g.

- **Palestinska potaša kompanija**, 1929.g. sa ciljem eksploatacije potaše i soli iz Mrtvog mora – danas državna kompanija „Death Sea Works“,
- **Palestinska električna kompanija**, 1923.g. u Nahariji, osnovana kao koncesija Jevreja Pinhasa Rutenberga - sada „Izraelska električna korporacija“,

Postrojenje „Palestinske električne kompanije“ u Nahariji, kao jevrejska koncesija

- **Palestinska vodovodna kompanija,**
- **Palestinska kancelarija,** 1908.g. osnovana kao deo „Svetske cionističke organizacije“,
- **Jevrejska agencija za Palestinu,** 1921.g. – današnji „Sohnut“,
- **Jevrejsko palestinsko istraživačko društvo,** 1920.g. osnovano od grupe jevrejskih intelektualaca u svrhu istorijskih, geografskih i arheoloških istraživanja – sada „Izraelsko istraživačko društvo“ (IES),
- **Radio stanica „Glas Palestine“,** 1936.g., danas „Radio Izrael / Kol Israel“,
- **Novine „Palestina Post“,** 1932.g. - današnji „Jerusalem Post“,

Naslovna strana jevrejskih dnevnih novina „Glas Palestine“, sa svečanom objavom proglašenja države Izrael (slika desno)

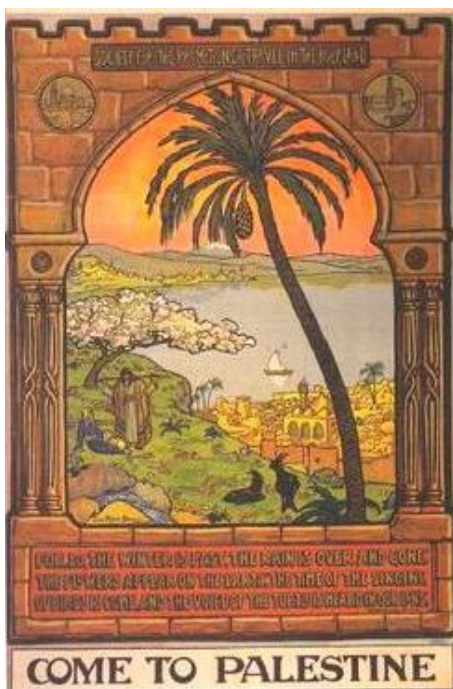
- **Jevrejski časopis „Bat-Kol Revija za Palestinu“** (slika desno),

- **Palestinski simfonijski orkestar,** 26. decembra 1936.g. - danas „Izraelska filharmonija“, koji osniva poljski Jevrej, violinista i muzičar Bronislav Huberman, koji zajedno sa 75 Jevreja muzičara iz cele Evrope, pod pretnjom nacizma te iste godine emigrira u Palestinu (slika dole), itd.

- December 26, 1936 / Exhibition Grounds, Tel-Aviv**
- December 28, 1936 / Edison Theater, Jerusalem**
- December 30, 1936 / Edison Theater, Jerusalem**
- January 1, 1937 / Exhibition Grounds, Tel-Aviv**
- January 7, 1937 / Ewart Memorial Hall, Cairo, Egypt**
- January 9, 1937 / Al-Hambra Theater, Alexandria, Egypt**
- January 11, 1937 / Al-Hambra Theater, Alexandria, Egypt**
- January 13, 1937 / Ewart Memorial Hall, Cairo, Egypt**
- April 24, 1938 / Exhibition Grounds, Tel-Aviv**
- April 26, 1938 / Edison Theater, Jerusalem**

Program koncerta i nastupa *Palestinskog simfonijskog orkestra* za godine 1936.-1938., sa navedenim datumima i gradovima nastupa

Slično je i sa štampom plakata, postera i drugih reklamnih sadržaja, koje u samom Erecu, Palestini, štampaju i izdaju razne jevrejske institucije i pojedinci, koji su potpuno srođeni sa terminom „Palestina“, kao delom jevrejskog nasleđa i identiteta.

Pa tako i jedan od vodećih jevrejskih slikara, dekorativnih umetnika i industrijskih dizajnera, Zev Raban (1890.- 1970.g.), sa jevrejske Akademije umetnosti i zanata „Bezalel“ u Jerusalemu, a koji je bio i utemeljitelj izraelske svetske umetnosti, 1929. godine dizajnira jedan turistički poster, koji štampa njegova Akademija (slika levo).

Pomenuti plakat služi za društvenu promociju putovanja u Svetu zemlju – Palestinu, i osim likovnog pejzaža sadrži i tekstualni deo kao i naslov „Dođite u Palestinu“.

Dakle, ovaj period karakteriše da se i u jezičkom i u pojmovnom smislu ime PALESTINA veže isključivo za Jevreje i jevrejske institucije.

U to vreme Arapi u Palestini i van nje nemaju nikakav istorijski, verski, ili politički odnos prema ovom imenu. Oni sebe zovu Arapi ili palestinski Arapi, što tad još uvek nema narodnosno ili političko određenje već samo činjenicu da žive na teritoriji koja se administrativno zove Palestina. Tako ostaje čak i po osnivanju Izraela 1948.god. pa sve do 1964.god. kada se formira Palestinska oslobodilačka organizacija (PLO) na čelu sa Jaserom Arafatom. Tada se prvi put ime Palestina počinje koristiti kao narodnosno i političko određenje Arapa u Palestini. Danas se to politički zloupotrebljava insistirajući na navodnoj isključivoj vezi Palestinaca i Palestine i negiranja veze Jevreja i Palestine, što nema nikakve istorijske utemeljenosti i istine.

SVETA ZEMLJA

Ovo ime ima prvenstveno versko označenje i koristi se ponajviše u verskoj literaturi hrišćana. Za Jevreje „svetost“ se ogleda u sledećem: to je

Zemlja od Boga „obećana“ jevrejskom narodu, što je samim tim čini svetom. To je mesto (Jerusalem) gde je podignuto najveće svetište vere i mesto hodočašća, Veliki Hram, kao posvećenje Abrahamovoj spremnosti na žrtvu Bogu svoga sina Isaka, što se smatra trenutkom jevrejskog primanja vere u jednoga Boga. Tu je i pećina Makpela (Hebron) grobnica gde su sahranjeni bezmalo svi jevrejski preci: praoci Abraham, Jakov i Isak i pramajke Sara, Rebeka i Lea. Tu su grobnice najvećih sinova Izraela među kojima grob kralja

Davida (brdo Cion), proroka i sudija (dolina Kidron, Maslinova gora, Sanhedrin), grad Šilo – Šekem (danas Nabulus), mesto prvog polaganja Zavetnog kovčega sa Deset božijih zapovedi (najvećeg pravno – moralnog kodeksa jevrejskog naroda).

Ovaj naziv je još više u jezičkoj upotrebi prisutan u hrišćanskoj kulturi i govoru (Holy Land, Tera Santa) kao mesto „rođenja“ hrišćanske vere, a određuje ga: mesto rođenja (Betlehem), prorokovanja (Nazaret) i smrti i vaskrsnuća Isusa Hrista (Jerusalem).

U islamskoj i arapskoj kulturi i religiji samo grad Jerusalem, kao treći po važnosti grad posle Meke i Medine, nosi verski značaj jer je to mesto (stena) odakle je Muhamed u snu usnuo da je „uzleteo“ na nebo (ona ista stena na kojoj je Abraham trebao žrtvovati sina Isaka što je čini svetim mestom Jevreja pa je nad njom bio i sagrađen Hram u koji je kralj Solomon položio Zavetni kovčeg sa Deset božijih zapovedi). Tu, na temeljima tog porušenog jevrejskog Hrama nad tom stenom, arapski kalif Abed el Malik, 691.god. gradi džamiju (Omarova ili Kupolu nad stenom). Arapi poštuju i jevrejskog praoca Abrahama (pod imenom Ibrahim) kao oca njihovog praoca Ismaila (iz Abrahamove veze sa sluškinjom, Egipćankom Hagarom), pa i oni poštuju mesto gde je Abraham sahranjen – pećinu Makpela u Hebronu, nad kojom grade džamiju, što postaje razlogom i mestom stalnih sukobljavanja Jevreja i Arapa u Hebronu.

Hram - pećina „Makpela“ u Hebronu, koja se zove još i „Grobnica Patrijarha“ jer su u njoj sahranjeni svi rodonačelnici - praoci i pramajke jevrejskog naroda: Abraham, Isak, Jakov, Sara, Rebeka i Lea.

Sada džamija (slika levo).

CION

Ovo ime je u upotrebi samo kod Jevreja i nosi simbolično značenje. To je brdo u Jerusalemu. Prvi put se ovo ime koristi za tvrđavu Jebusita. Kralj David 1010. god.p.n.e. osvaja tvrđavu sagrađenu na brdu Cion i daje joj ime Ir David – Grad Davidov (druga knjiga Samuilova 5:7; prva knjiga Kraljeva 8:1). Kao deo novouspostavljene jevrejske prestonice Jerusalema, ime Cion postaje sinonim za ceo grad Jerusalem. Sam kralj David će svoj večni mir naći u grobnici – sinagogi na brdu Cion. Za vreme Makabejaca koristi se i za označenje Brda Hrama (najvećeg jevrejskog svetilišta). Posebnu snagu i važnost ovo ime dobiva za vreme Vavilonskog ropstva kad je ime Cion postalo sastavni deo molitve u Psalmima „dok sedimo na reci Vavilon, žalimo i plačemo, kada mislimo na tebe Cione“ (Psalmi 137:1) i čuva nadu i veru u povratak.

Prema Bibliji (Novi Zavet) na tom mestu je i prostorija „soba poslednje večere“ pa je u prvom veku tu podignuta i mala crkva. U taj pomen red Franjevaca u neposrednoj blizini na brdu Cion podiže crkvu Počivenja svete Marije (1342.god., obnovljenu 1936.god.).

U modernoj istoriji korišćenje naziva CION dobiva novo značenje 1887.god. osnivanjem u Rusiji pokreta „Priatelji Ciona“. Osnovni moto ovog pokreta je oživljavanje jevrejskog bića u Palestini. Ime postaje sinonim za celu Zemlju. Prvi grad koji su posle puno vekova Jevreji 1883.god. osnovali u Zemlji nosi ime Rišon le Cion – „Prvi u Cionu“ (misli se na celu Zemlju).

Ponukan značenjem koju reč Cion ima kod Jevreja, Natan Birnbaum 1891.god. za pokret koji se stvara, a koji ima za cilj povratak Jevreja u Zemlju Izraela, prvi put koristi naziv nacionalno-politički Cionizam. To značenje ostaće do danas kao određenje prava i potrebe Jevreja za domovinom i svojom državom u Zemlji Izraela.

Na dan proglašenja ponovne uspostave jevrejske države, 14. maja, 1948.god. Jevrejsko narodno veće i Svetski cionistički savet se odlučuju između dva moguća imena nove države, Cion ili Izrael, da ime obnovljene države bude **IZRAEL** (Medinat Israel – Država Izrael).

Grb države Izrael

Autor teksta i izbor slika: Aron Albahari